

ГОМЕЛЬСКИ УНІВЕРСИТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ
І ПРАФКОМАУ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАўНАГА УНІВЕРСИТЭТА

№ 26 (620) Субота, 12 кастрычніка 1985 г.

Газета заснавана ў верасні
1969 года. Выходзіць
раз у тыдзень

Цана 2 кап

МІР — САМАЯ ЗАПАВЕТНАЯ МАРА

Калектыў нашага ўніверсітэта, як і ўсе савецкія людзі, з вялікай цікавасцю чакаў за візітам Генеральнага сакратара ЦК КПСС таварыша М. С. Гарбачова ў Францыю, горача адабрае і падтрымлівае выказаныя ім мірныя ініцыятывы.

ВАЖНАЯ ПАДЗЕЯ

Кастрычнік праходзіць пад знакам вялікай падзеі ў міжнародным жыцці. Гэта падзея звязана з міралюбівай палітыкай КПСС і Савецкай дзяржавы. Завяршыўся візіт у Францыю Генеральнага сакратара ЦК КПСС, члена Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Міхала Сяргеевіча Гарбачова. Усе матэрыялы яго візіта сведчаць аб важным кроку ў развіцці савецка-французскіх адносін. Разам з тым яны выходзяць далёка за межы двухбаковых перагавораў і пагадненняў. У ходзе візіта Генеральны сакратар ЦК КПСС аб'явіў аб накіраваных ЗША прапановах скараціць на 50 працэнтаў стратэгічныя ўзбраенні, не дапускаць вываду ў космас ядзернай, а таксама лазернай і іншых новых відаў зброі.

Як вядома, ЗША паскоранымі тэмпамі выдучы распрацоўку праграмы вываду ў космас смертазнаснай зброі з мэтай дабіцца ваеннай перавагі над СССР. Гэта крайне небяспечная палітыка.

Савецкім Саюзам прапанавана таксама пачаць перагаворы аб скарачэнні ядзерных сродкаў сярэдняй далёкасці, размешчаных у Еўропе, асобна ад перагавораў па стратэгічных і касмічных узбраеннях, каб аблегчыць пагадненне па гэтым пытанню. Савецкі ўрад зрабіў вельмі важны аднабаковы крок у дадзеным напрамку: прыняў рашэнне аб звыцці з баявога дзяржавства савецкіх ракет, размешчаных у Еўропе, у адказ на ўстаноўку новых амерыканскіх ракет. Гэтая смелая і мудрая

ініцыятыва адначасова сведчыць і аб вялікай адказнасці, з якой КПСС і Савецкая дзяржава выдучы барацьбу за ліквідацыю пагрозы ядзернай катастрофы і палітычнае знешнепалітычныя умоў сацыяльна-эканамічнага развіцця нашай краіны.

Таварышам М. С. Гарбачовым былі зроблены важныя прапановы, накіраваныя на ўмацаванне міру, і ў адрас Англіі і Францыі. Яны з вялікай надзеяй і адабрэннем сустрачэ міжнароднай грамадскасцю, якая чакае цяпер крокаў у адказ з боку ўрадаў гэтых краін. Візіт М. С. Гарбачова ў Францыю стаў, такім чынам, падзеяй велізарнага значэння ў міжнародным жыцці, з'явіўся выразным сведчаннем творчага дынамізму міралюбівай ленінскай палітыкі КПСС. Усе савецкія людзі горача падтрымліваюць гэтую знешнюю палітыку і ўмацоўваюць яе матэрыяльны і духоўныя асновы сваёй творчай працы.

Р. ЛАЗЬКО,
загадчык кафедры ўсеагульнай гісторыі, дацэнт.

ЯШЧЭ АДЗІН ВАЖНЫ КРОК

Візіт М. С. Гарбачова ў Францыю паказаў няўхільнае імкненне савецкага народа, партыі і ўрада СССР да міру, раззбраення і бяспекі для ўсіх народаў планеты. Зроблен яшчэ адзін важны крок у гэтым напрамку — па шляху ўмацавання міру ва ўсім свеце. Ён зроби-

лен Савецкім Саюзам, цяпер чарга за Захадам унесці свой станоўчы ўклад у справу міру.

Адабраючы вынікі паездкі Генеральнага сакратара ЦК КПСС М. С. Гарбачова ў Францыю, савецкія людзі спадзяюцца на перамогу прынцыпаў

розуму і рэалізму ў міжнародных адносінах наперадкор усім спробам імперыялістычных сіл працягваць гонку ўзбраенняў і правакаваць новыя ваенныя канфлікты.

Т. ГАРАННА,
в. а. загадчыка кафедры этыкі, эстэтыкі і навуковага агульнага, кандыдат філасофскіх навук, дацэнт.

ПРАЦА — НАШ УКЛАД

Калектыў нашай кафедры разам з усімі савецкімі людзьмі адабрае і падтрымлівае мірныя ініцыятывы, выказаныя Генеральным сакратаром ЦК КПСС Міхалам Сяргеевічам Гарбачовым у час візіту ў Францыю. Усе мы — захавальнікі агню жыцця, перададзенага нам папярэднімі пакаленнямі. лепшым укладам кожнага з нас

у справу міру з'яўляецца самаадданая праца па дэталіроваму выкананню заданняў пачытоўкі, дастойнай сустрачэ XXVII з'езда КПСС. Наша праца, а канкрэтна — павышэнне якасці падрыхтоўкі маладых спецыялістаў, іх камуністычнае выхаванне, развіццё навуковых даследаванняў — служачы ў канчатковым выніку росту магутнасці і росвітку Радзімы, якая настолькі жэамагцэцца за мір ва ўсім свеце.

І. КЕКІП,
партгрупорг кафедры ўліку і статыстыкі.

З ВЯЛІКІМІ НАДЗЕЯМІ

У дні візіту Генеральнага сакратара ЦК КПСС таварыша М. С. Гарбачова ў Францыю ўвага кожнага з нас была прыкавана да экрану тэлевізараў і радыёпрыёмнікаў. З хваляваннем і гордасцю за кіраўніка Камуністычнай партыі першай у свеце Краіны Саветаў мы чакалі паведамленняў аб сустрачых на французскай зямлі і ходзе перагавораў. Глыбокае задавальненне і ўсямерную падтрымку ў нашых сэрцах знайшлі выказаныя Міхалам Сяргеевічам Гарбачовым каштоўныя ініцыятывы па істотнаму скарачэнню ядзерных узбраенняў, неадпачыненню мілітарызацыі касмічнай прасторы, узмацненню барацьбы за разрадку міжнароднай напружанасці. У кожным яго слове адлюстраваліся яскасць думкі і паслядоўнасць міралюбівай палітыкі. Гэта добра зразумелі ўсе сумленныя людзі нашай планеты, хто імкнецца да міру, прагрэсу, роўнасці і шчасця ўсіх народаў.

Т. ЖЫГАР,
студэнтка 5-га курса матэматычнага факультэта.

У ІМЯ РАЗРАДКІ

Візіт Генеральнага сакратара ЦК КПСС М. С. Гарбачова ў Францыю з самага яго пачатку набыў вялікае міжнароднае значэнне. Гэта пацвердзілі выказаныя М. С. Гарбачовым новыя савецкія ініцыятывы, накіраваныя на раззбраенне, на больш актыўны ўдзел краін Еўропы ва ўрэгуляванні міжнародных праблем, ва тое, каб палітычнае ўзаемадзеянне СССР і Францыі было больш інтэнсіўным. У Парыжы Генеральным сакратаром ЦК КПСС быў прапанаваны комплекс важных мерапры-

емстваў, нацэленых на значнае скарачэнне ядзерных узбраенняў у свеце і ў Еўропе. Усё гэта — у імя адной мэты — разрадка, міру на зямлі.

Галоўнае для савецкіх людзей — развіццё эканомікі, сацыяльных адносін. Гэта і значнае Інтэрэсы СССР на міжнароднай арэне. Мір, а не гонка ўзбраенняў, патрабен савецкаму народу дзяржавы паступаю ў мірных стваральных справах.

В. ФЕДАРЭНКА,
інжынер лабараторыі вучэбнага тэлебачання.

На IV пленуме абкома ЛКСМБ МОЛАДЗІ — ТВОРЧУЮ АКТЫЎНАСЦЬ

На парадак дня чарговага пленума абкома камсамола было вынесена пытанне: «Аб задачах камітэтаў камсамола вобласці па прыцягненню моладзі да барацьбы за паскарэнне навукова-тэхнічнага прагрэсу». Прайшоў пленум не зусім звычайна. Да пачатку яго ўдзельнікі пабывалі на заводах імя Кірава, пускавых рухавікоў, «Электраапаратура», у аучэбна-вытворчым камбінаце № 1. Інстытуце механікі металалапільмерных сістэм і дзяржуніверсітэце, дзе па знаёмліліся з работай па выкананню пастаўленых партыйных задач.

З дакладам на пленуме выступіў першы сакратар абкома камсамола А. Шалота. — У народнай гаспадарцы вобласці, — адзначыў дакладчык, — занята звыш 20 тысяч маладых інжынераў, тэхнолагаў і іншых спецыялістаў. Гэта вялікая сіла. І прадуе моладзь націхна, творча, вынікова. У вобласці добра вядомы імёны лаўрэатаў прэміі абкома камсамола імя П. О. Сухого супрацоўнікаў дзяржуніверсітэта Ігара Семчанкі, Віктара Мышкаўца, супрацоўніка Мазырскага педітэўтэха Рыхара Міцюрчыча (выпускнік аспірантуры ГДУ), канструктара вытворчага аб'яднання «Гідраўтэматыка» Аляксандра Сабалеўскага, які за распрацоўку, што дала двухмільённы эканамічны эфект, удастоены першай прэміі абласной выстаўкі НТМ-85 і многіх іншых.

Стварэнне дзейнага савета маладых вучоных і спецыялістаў павінна стаць справай гонару кожнага камітэта, — падкрэсліў А. Шалота. Па тэму, ці створаны і як прадуе савет, трэба меркаваць пра тое, пачаў ці не камітэт камсамола займацца прыцягненнем моладзі да НТП.

— Вялікую каштоўнасць для нас, — гаварыў далей дакладчык, — прадстаўляе

вопыт левінградскай абласной камсамольскай арганізацыі. Там абком камсамола сумесна з рэдакцыяй маладзёжнай газеты і фінансавана-знанамічным інстытутам праводзіць буйнамаштабную работу па выкараненню з вытворчасці ручной працы. Такую работу па сілах правесці і нас.

Вялікі патэнцыял, як адначасова на пленуме, у паскарэнні НТП прадстаўляе сабой студэнцкая і вучэбна-вытворчая гэта резерв пакуль слаба. Патрэбны больш шырокія сувязі паміж студэнцкімі і вытворчымі калектыўмі. Трэба ўзяць на ўзбраенне вопыт камітэта камсамола ВПЧТА і пайсці па шляху стварэння студэнцкіх навукова-вытворчых атрадаў на базе праектных інстытутаў і арганізацый.

У абмеркаванні даклада на пленуме прыняла ўдзел старшыня савета маладых вучоных і спецыялістаў эканамічнага факультэта ГДУ кандыдат эканамічных навук Л. Я. Аксёнава.

На пленуме распрацавана цікавая праграма больш поўнага прыцягнення моладзі да навукова-тэхнічнай творчасці. Перад камітэтам камсамола пастаўлена канкрэтная задача: мабілізаваць усіх камсамоляцаў і моладзь вобласці на выкананне адказных задач. Падыход да іх вырашэння павінен быць творчы, па-маладому натхнёны.

У рабоце пленума прынялі ўдзел: сакратар абкома КПБ В. М. Якаўлеў, сакратар ЦК ЛКСМБ Т. В. Граблеўская, загадчык аддзела па рабоце з навуковай моладдзю ЦК ЛКСМБ А. А. Мажухаў, старшыня абласнога Савета УТВР В. А. Ямелін, старшыня абласнога навукова-тэхнічнага таварыства, дырэктар Інстытута механікі металалапільмерных сістэм, доктар тэхнічных навук А. І. Свірыдзёнак.

У НОВЫМ НАПРАМКУ

Шматгадовая навукова-педагагічная дзейнасць М. І. Аляшкевіча непарывуа звязана з нашай ВНУ. Цяпер ён — старшы навуковы супрацоўнік кафедры оптыкі, Мікалай Іванавіч з'яўляецца аўтарам больш чым 60 навуковых прац. У апошнія гады ён асабліва плённа прадуе ў галіне даследавання прыроды высокаэнергетычных узбуджаных станаў наардынацыйных сплучэнняў урана. Атрыманні ім вынікі леглі ў аснову падрыхтаванай і паспяхова абароненай дзіямі ў ВДУ імя У. І. Леніна дысертацыі па атрыманне вучонай ступені кандыдата фізіка-матэматычных навук. Адзнача-

на, што навуковыя пошукі і здабыткі М. І. Аляшкевіча з'яўляюцца новым напрамкам у галіне фізічных даследаванняў, за слугуючы сур'езнай увагі далейшага пашырэння.

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі ўніверсітэта, дэканат фізічнага факультэта, кафедра оптыкі горача вішнучы Мікалая Іванавіча Аляшкевіча з паспяхова абаронай кандыдацкай дысертацыі і жадаюць яму новых, яшчэ больш значных дасягненняў у правядзенні даследаванняў па распрацоўванай ім навуковай праблеме.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

17-га кастрычніка ў актавай зале адбудзецца агульнаўніверсітэцкія справаздачна-выбарны партыйны сход. На парадак дня выносяцца наступныя пытанні:

1. Справаздача партыйнага камітэта (дакладчык — сакратар парткома М. І. СТАВАВОНТАЎ).
2. Справаздача камітэта па кантролю за якасцю вучэбна-метадычнай работы.
3. Выбары новага састава партыйнага камітэта.
4. Выбары дэлегатаў на XXV партыйную канферэнцыю Цэнтральнага раёна г. Гомеля.
5. Выбары новага састава камітэта па кантролю за якасцю вучэбна-метадычнай работы.

Рэгістрацыя — з 14 гадзін 20 мін. да 14 гадзін 50 мін., пачатак сходу — у 15 гадзін.

ПАРТКОМ

ГЕАГРАФІЧНАЯ НАВУКА: ВЫНІКІ І ПЕРСПЕКТЫВЫ

Сэлета Геаграфічнаму таварыству СССР спяўняецца 140 гадоў. Цяпер гэта адна з самых старэйшых і масавых арганізацый нашай краіны. Яна налічвае 40 тысяч сапраўдных членаў і 1705 устаноў членаў-калентываў.

На мінулым тыдні ў Кіеве адбыўся VIII з'езд Геаграфічнага таварыства СССР. На ім падведзены асноўныя вынікі развіцця геаграфічнай навукі, вызначаны генеральныя напрамкі развіцця геаграфічных даследаванняў на перспектыву. Ключавымі пытаннямі, разгледжанымі на з'ездзе, былі: уземадзейненне географіі і навукі аб акалячым прыродным асяроддзі, роля географіі ў абгрунтаванні Генеральнай схемы размяшчэння прадукцыйных сіл да 2000 года, географія і рэалізацыя Харчовай праграмы, роля геаграфічных даследаванняў у ажыццяўленні праграм асваення прыродных рэсурсаў Сібіры. Былі абмеркаваны і пытанні, звязаныя з павышэннем эфектыўнасці выкладання географіі ў вышэйшай і сярэдняй школе.

З'езд адзначыў, што географія ў апошні час смела пранікае ў розныя сферы жыцця грамадства, уносіць свой уклад у вывучэнне тэрытарыяльных аспектаў арганізацыі грамадства, рассялення, прыродна-рэсурсавага патэнцыяла, разнастайных геаэкалагічных праблем. Даследаванні географіі сталі больш мнагаграннымі і ўносіць пэўны ўклад у рэалізацыю комплексных тэрытарыяльных праграм.

На з'ездзе абмеркавана справаздача аб дзейнасці Геаграфічнага таварыства СССР у перыяд паміж VII і VIII з'ездамі, даклад рэвізійнай камісіі. Адбыліся выбары кіруючых органаў, а таксама гараровых членаў таварыства. Прэзідэнтам Геаграфічнага таварыства СССР зноў выбраны вядомы савецкі вучоны, дырэктар Інстытута возеразнаўства АН СССР,

Герой Сацыялістычнай Працы А. Ф. Трэшнікау. У сваёй заключнай прамове, падводзячы вынікі з'езда, ён сказаў: «Ад праблем размяшчэння прадукцыйных сіл да тэрытарыяльнай арганізацыі гаспадаркі і грамадства ў цэлым — такі дыяпазон дзеяння гэтай комплекснай навукі, інтэгрываваўшай у сабе разгалінаваную сістэму ведаў. Выконваючы важны сацыяльны заказ, савецкія географы ўдзельнічаюць у рэалізацыі Эканамічнай і Харчовай праграм, у ажыццяўленні планаў асваення Сібіры, Нечарназем'я, раёнаў ВАМА, вывучэнні Суветнага акіяна. Сёння, калі ў краіне ўзяты курс на інтэнсіфікацыю вытворчасці, задача географіі — шукаць шляхі радыкальнага выкарыстання прыродных і людскіх рэсурсаў».

Ад імя 40 тысяч членаў таварыства дэлегаты з'езда звярнуліся да географіі ўсёй планеты з заклікам узмацніць барацьбу за прадухленне «эоркавых войнаў», недапушчэнне катастрофы.

У рабоце з'езда ўдзельнічалі Старшыня Савета Міністраў УССР А. П. Ляшко, намеснік міністра абароны СССР, Галоўнакамандуючы Ваенна-Марскім Флотам СССР, адмірал флоту СССР С. Г. Гаршкоў, прэзідэнт АН УССР акадэмік Б. С. Патон, адказныя работнікі ЦК Кампартыі Украіны, кіраўнікі саюзна-рэспубліканскіх міністэрстваў і ведамстваў.

Ад Беларусі ў рабоце з'езда прымаў ўдзел 7 дэлегатаў — прадстаўнікоў вышэйшай школы і навукова-даследчых устаноў. Чапвэра з іх, у тым ліку і аўтар гэтых радкоў, выступілі з паведамленнямі.

А. МАЛАХАЎ, дацэнт кафедры галіновых эканоміі, старшыня Гомельскага аддзялення Геаграфічнага таварыства СССР, дэлегат з'езда.

КАНФЕРЭНЦЫЯ АЛГЕБРАІСТАЎ

Нядаўна ў г. Кішынёве праходзіла чарговая, 18-я ўсесаюзная алгебраічная канферэнцыя, у рабоце якой прынялі ўдзел вядучыя алгебраісты краіны. На яе пленарных і секцыйных пасяджэннях былі зроблены даклады на самых розных напрамках сучаснай алгебры.

Пастаянны і актыўны ўдзел у такіх канферэнцыях прымаюць прадстаўнікі гомельскай алгебраічнай школы. Так і сэлета яе ўдзельнікамі сталі прарэктар ГДУ на вучэбнай рабоце, член-карэспандэнт АН БССР Л. А. Шамяткоў, намеснік дэкана матэматычнага факультэта, дацэнт М. В. Селькін, дацэнт В. І. Харламава і загадчык кафедры вышэйшай матэматыкі У. М. Семянчук. Яны выступілі на канферэнцыі з дакладамі і паведамленнямі. Вынікі канферэнцыі апублікаваны.

Чарговы ўсесаюзны калектывам па тэорыі груп (аднаму з інтэнсіўна развіваюццах раздзелаў сучаснай алгебры) абдуцэцця ў на-студным годзе ў г. Гомелі.

(Наш кар.).

XXVII з'езду КПСС і Міжнароднаму ТАЛЕНТЫ ПЕРШАКУРСНІКАЎ — НА АГЛЯД

ПАЛАЖЭННЕ АБ КОНКУРСЕ МАСТАЦКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦІ

Агляд-конкурс мастацкай самадзейнасці факультэта з'яўляецца адной з састаўных частак аглядно-конкурснага факультэта па паставоўцы ідэйна-маральнага выхавання студэнтаў. Ён праводзіцца ў мэтах далейшага развіцця творчых здольнасцей юнакоў і дзяўчат, павышэння выканаўчага майстэрства і ідэйнага сэнсу рэпертуара, набыцця студэнтамі грамадскіх прафесій, шырокай прапаганды беларускага мастацтва, стварэння на аснове фальклорных матэрыялаў новых мастацкіх твораў.

Састаўной часткай аглядно-конкурснага агляду-конкурснага факультэта з'яўляецца «Ану, першакурснік!», які прысвячаецца XXVII з'езду КПСС і Міжнароднаму году моладзі.

Першакурснікі кожнага факультэта павінны прадставіць на конкурс праграму працягласцю не больш 40 мінут з улікам яшчэ 5 мінут кватрольнага часу. Калектывам прапаноўваецца адвольны выбар жанраў. Кожны нумар будзе ацэньвацца па 5-балнай сістэме. Тут жа журы налічыць і дадатковыя балы: за харавыя калектывы (не менш 30 чалавек) — 20 балаў. Акрамя таго пры ацэнцы канцэртнай праграмы будзе ўлічвацца яе кампазіцыйная пабудова, афарміленне сцэны, ідэйна-мастацкі ўзровень і тэматычная накіраванасць рэпертуара, што таксама заахваецца дадатковымі баламі па трохбальнай сістэме. Паслядоўнасць выступленняў факультэта будзе вызначана пры жараб'ёўцы, якая абдуцэцца непасрэдна на аглядно-конкурсе.

Праграма выступленняў факультэта на конкурсе (у колькасці 10 экзэмпляраў) павінна быць паддадзена ў клуб мастацкай самадзейнасці ГДУ да 31 кастрычніка г. г. Вынікі аглядно-конкурснага агляду-конкурснага «Ану, першакурснік!» будзе падведзены і аб'яўлены адразу ж пасля выступлення ўсіх калектываў. Пераможцы будучы ўзнагароджаны граматамі

камітэта ЛКСМБ, прафкома студэнтаў ГДУ і каштоўнымі падарункамі.

Агульнаўніверсітэцкаму агляду-конкурсу «Ану, першакурснік!» павінны папярэднічаць факультэцкія конкурсы мастацкай самадзейнасці першакурснікаў.

Агульнае кіраўніцтва аглядам-конкурсам ажыццяўляе клуб мастацкай самадзейнасці, арганізацыю і правядзенне — аргкамітэт у саставе:

Лысякоў А. В. — дырэктар клуба мастацкай самадзейнасці ГДУ;

Барысава М. В. — мастацкі кіраўнік клуба;
Цюбіна І. М. — член камітэта камсамола, адказная за культурна-масавую работу, а таксама адказная за культурна-масавую работу камсамольскіх і прафсаюзных бюро факультэтаў.

Апёньваць вынаваўчае майстэрства і вызначаць пераможцаў конкурсу будзе журы ў саставе:

Шамяткоў Л. А. — прарэктар па вучэбнай рабоце.

Старавойтаў М. І. — сакратар парткома.
Колтышава Н. В. — старшыня прафкома студэнтаў.

Лысякоў А. В. — дырэктар клуба мастацкай самадзейнасці.

Барысава М. В. — мастацкі кіраўнік клуба.
Аспіева В. А. — сакратар камітэта ЛКСМБ.
Вычужаніца Т. І. — балетмайстар Палаца культуры ВА «Гомельскае».

Вагатырэвіч С. А. — хармайстар абласнога навукова-метадычнага цэнтру народнай творчасці, а таксама прадстаўнікі міжсаюзнага Дома самадзейнай творчасці.

Дзень правядзення агульнаўніверсітэцкага агляду-конкурснага «Ану, першакурснік!» будзе аб'яўлены дадаткова.

ДА ўВАГІ КУРАТАРАЎ І ПАЛІТІНФАРМАТАРАЎ!

Рэкамендуецца правесці ў кастрычніку для студэнтаў гутаркі на тэмы:

I. ПЫТАННІ ПАЛІТЫЧНАГА ЖЫЦЦЯ

1. Важнейшыя мэты саборніцтва дзепарашага перыяду — тэмы, якія, безрэзліва, арганізавана.

У аснову палітінфармацый і гутарак пакладзі вывады і ўстаноўкі, якія змяшчаюцца ў матэрыялах сустрэчы ў ЦК КПСС з ветэранамі стаханавскага руху, перадавікам і наватарамі вытворчасці (гл. «Правду» за 21—22 верасня г. г.).

II. ПЫТАННІ ЭКАНАМІЧНАГА ЖЫЦЦЯ

2. Прымяжым наш уклад ва ўсераднім фонд эканоміі (у гутарцы прааналізаваць вынікі работы свайго працоўнага калектыву за 9 месяцаў г. г., ход выканання кожным работнікам абавязальстваў па эканоміі матэрыялаў, сыравіны і энергіі).

Матэрыял публікуе газета «Советская Белоруссия».

III. ПЫТАННІ КУЛЬТУРЫ І КАМУНІСТЫЧНАГА ВЫХАВАННЯ

3. Энергію і дапытлівы розум моладзі — на службу

навукова-тэхнічнаму прагрэсу (Да дня нараджэння камсамола — 29 кастрычніка).

Матэрыял публікуе газета «Чырвоная змена».

4. Вольны час — наша бяспечнае багацце (Аб важнасці рацыянальнай арганізацыі кожным чалавекам свайго вольнага часу, насычэнні яго цікавымі і карыснымі заняткамі, якія садзейнічаюць духоўнаму ўзбагачэнню і фізічнаму ўдасканаленню).

Матэрыял публікуе газета «Знамя юности».

IV. ПЫТАННІ МІЖНАРОДНАГА ЖЫЦЦЯ І ПАЛІТЫЧНАГА ВЫКРЫЦЦЯ ІМПЕРЫЯЛІЗМУ

5. Небяспечная «нічыйства» Веллага дома (Аб пагрозе справе міру і бяспечнасці народаў ажыццяўлення адміністрацыйна-Вашынгтона «стратэгічнай абаронай ініцыятывы», нацэленай на мілітарызацыю космасу).

Матэрыял публікуе газета «Звязда». Гл. таксама штотыднёвік «За рубежом» № 39 за 1985 г.

6. Капіталізм без прыкрас: што дала ЭПНА «рэйганізіка» (Аб згубных эканамічных і сацыяльных выніках унутрыпалітычнага курсу адміністрацыі ЭПНА).

Матэрыял апублікаван у бюлетэні «Аргументы і факты» № 38 за 1985 г.

НАША ПРЫНАЛЕЖНАСЦЬ

Заўтра ў нашай краіне адзначаецца ўсесаюзны Дзень работнікаў сельскай гаспадаркі. Шматлікая армія працаўнікоў палёў і ферм з нывамі поспехам і выкананні дзяржаўных плаваў і сацыялістычных абавязальстваў сустрэае сваё свята.

гаспадаркі ў нейкай ступені свята і для ўніверсітэцкага калектыву. Ён таксама ўносіць свой уклад у ажыццяўленне Харчовай праграмы. Гэтай справе служыць неаторыя навуковыя распрацоўкі. Штогод выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты ўдзельнічаюць у нарыхтоўцы кармоў для грамадскай жывёлы.

У гэтым годзе даведаванае заданне было значна перавыканана.

Вялікую дапамогу калгасам і саўтасам не толькі Гомельшчыны, але і гаспадаркам Нечарназем'я, Малдавіі, Стаўраполю аказвалі студэнцкія атрады.

Паказальнай з'яўляецца дзейнасць студэнцкага атрада «Во-

латы» з фізічнага факультэта. Ён заключыў доўгатэрміновы дагавор з раней адстаючым саўтасам «Камсамольскі» Рэчыцкага раёна і ўжо многае зрабіў, каб гаспадарка выйшла з прарыву.

Працаўнікі вёскі не абыходзіцца без студэнтаў і вясенню. Яны прыязджаюць на ўборку бульбы, для выканання іншых неадкладных работ.

З сельгасработ студэнты вяр-

таюцца сёння. Работнікі сельскай гаспадаркі зноў усюмяняюць і добрым словам не толькі ў свой святочны дзень, але і яшчэ неаднаразова. Імяна дзякуючы дапамозе студэнтаў Жыткавіцкага раёна першым у вобласці справіліся з уборкай бульбы. Высокімі тэмпамі вялася работа на бульбяных палетках Петрыкаўскага і Жлбінскага раёнаў, дзе таксама працавалі выхаванцы нашага ўніверсітэта.

Правяраюць народныя кантралёры НА КАГО СПАДЗЯВАЦА?

У паярэдзім нумары газеты «Гомельскі ўніверсітэт» былі змешчаны матэрыялы рэйдавай брыгады аб гатоўнасці да навучальнага года студэнцкіх інтэрнатаў. Сёння мы публікуем вынікі праверкі народнымі кантралёрамі стаку вучэбных карпусоў, падрыхтаваныя да пачатку заняткаў сталовай і буфетаў універсітэта.

Не сустраўшы студэнтаў вучэбныя карпусы пахам свежай фарбы, безадкорнай чысціні і парадкам. Калі ў галоўным і першым вучэбным карпусах, на першы погляд, агульная карціна быццам бы надарэная, дык у корпусе № 2 па вуліцы Кірава яна выклікае здзіўленне і нават трывожу. У большасці аўдыторый, кабінетаў са столі асыпанца тынкоўка, столь працякае з чацвёртага да другога паверха, сцены ў трэшчынах і падліцах, няспраўныя лямпы дэнага асвятлення, паркеты на падлозе месцамі вышчарблены, бачна, што даўным даўно на фарбаваліся рамы ў вокнах, дзверы, шыбы выбіты, не ўсё ў парадку ў месцах агульнага харчавання. Толькі адзін пералік убачыў тут негатыўных момантаў у стане ўтрымання памяшкання ў гэтым месце. Членам рэйдавай брыгады некалькі дзівіўным здаўся той факт, што аб такім становішчы не ў поўнай меры былі дасведчаны работнікі адміністрацыйна-гаспадарчай часткі ўніверсітэта.

Пры больш уважлівым і дэталёвым аглядзе аўдыторый галоўнага корпусу на пятым паверсе таксама было выяўлена шмат хібаў. У аўдыторыі 5-22 з васьмі лямп дэнага асвятлення гарыць толькі адна. Няспраўныя яны і ў іншых аўдыторыях. У калідоры месцамі на сценах і на столі адвалілася тынкоўка, дзверы на лесвічных пляцоўках без шкла, а на трацім паверсе яны сарваныя з петляў. Нельга сказаць, што добрасулезна адносіцца да сваёй абавязкаў прыбіральшчыцы галоўнага корпусу: падлога не вызначаецца асаблівай чысцінёй.

На ўсе выяўленыя ў ходзе рэйду і выказаныя потым у адміністрацыйна-гаспадарчай частцы недахопы, судзішча адказу ад работнікаў АХЧ пачуць не давалася. У апраўданне называліся аб'ектыўныя прычыны: няма матэрыялаў, сродаў, каб правесці рамонт, не хапае рабочых рук. Прыведзеныя аргументы, з аднаго боку, аб'ектыўныя. А калі глядзець на такія нерадаснае становішча з другога боку, напрошваецца пытанне: «Якое ж выйсце? На каго спадываецца?» Думаецца, што трэба шукаць усё ж нейкія ўнутраныя рэзервы, працягваючы ініцыятыву, разваротліваць, а не бездапаможна разводзіць рукамі. Во нельга пачкацца ў такім стане вучэбныя карпусы. Рабочую сілу пры мадэрнізацыі будаўнічых атрадаў кожнае лета выздымаюць у калгасы і саўгасы вобласці, нават за межы рэспублікі, каб узводзіць жылвагадоўчыя памяшканні, аб'екты сацыяльна-культурнага прызначэння. Добры вопыт у будаўнічай справе ў іх ёсць. На наш погляд, зрабіць бягучы рамонт карпусоў ім было б пад сілу, хаця ў АГЧ членаў рэйдавай брыгады стараліся пераканаць у адваротным: маўляў, не справяцца самі студэнты з такім даручэннем. Справядліва, калі даверыць ім гэта, пераканаць у тым, што, каб зрабіць добрую справу, не абавязкова ехаць за сотні кіламетраў. У сценах універсітэта можна таксама правіць такую ж высокую свядомасць, як і ў атрадзе бязвыплатнай працы. У гэтым будзе і вялікі выхавальны момант — да зробленага сваімі рукамі і адносны больш ашчадныя.

Каб падтрымліваць парадкам, на некаторых факультэтах ГДУ асобныя акадэмічныя групы замацоўваюцца за пэўнымі аўдыторыямі. На жаль, такая практыка,

Дырэктар трэста сталовых, рэстаранаў і кафе Л. Я. Самахвава на пытанне старшыні прафкома студэнтаў Н. І. Колтынавай, ці будучы забяспечаны грамадскія крошкі харчавання ГДУ кадрамі, дала маласуцэльны адказ:

— У нас кадраў няма, шукайце іх самі з ліку студэнтаў. Така прапанова мякка нажучы, здаецца дзіўнай. Калі пасудамык для работы на паўстаўні ў свабодны ад заняткаў час сярод студэнтак можна знайсці, дык такім жа чынам вырашыць пытанне з буфетчынямі не ўяўляецца матчымым. Хто ж будзе несці матэрыяльную адказнасць? Думаецца, тут трэба шукаць іншы выхад. А работу буфетаў, якія ўсё ж адкрыліся ў вучэбных карпусах, трэба арганізаваць у дзве змены, каб студэнты, якія займаюцца і з раніцы і ў другой палове дня, маглі пасесці ў час перапынку. Прафком студэнтаў неабходна аказаць дапамогу ў падборы пасудамыка з ліку студэнтак.

Ужо неаднаразова народныя кантралёры гаварылі работнікам АГЧ ГДУ аб неабходнасці стацыянарнага абсталявання буфета ў Інтэрнаце № 4 на Валатаве. Дапушчаныя праекцірушчыкам пралікі ў яго будаўнічым трэба выправіць. Пакуль што справа з мёртвай крошкі не кранаецца.

Да гэтага часу яшчэ не адкрылася абедзенная зала ў сталовай № 40. Запланаваны тут на лета рамонт быў праведзены толькі ў верасні. Потым выйшлі са строю мясечныя машыны, што зноў адлягнула адкрыццё сталовай. Усе работы па мантажу абсталявання сталовай трэба закончыць хутчэй, каб у паяздзек, 14 кастрычніка, студэнты ўжо мелі магчымасць тут харчавання.

Як бачна, нявырашаных пытанняў у справе рамонту вучэбных карпусоў, наладжвання рэгулярнай работы кропак грамадскага харчавання яшчэ дастаткова. Спасылання на цяжкасці, прыводзіць у апраўданне аб'ектыўныя прычыны і мала рабіць для таго, каб выправіць становішча, — прасцей за ўсё. Агульным намаганнем усіх, хто адказвае за гэту работу, трэба шукаць шляхі для яе палепшэння. Во спадываецца, акрамя сябе, няма на каго.

РЭЙДАВАЯ БРЫГАДА:
Л. БАГАМАЗ, Н. ГУРЭВІЧ,
члены сектара быту галаўной групы народнага кантролю ГДУ;
Т. ДУВЯН, карэспандэнт шматтыражнай газеты «Гомельскі ўніверсітэт».

ПЯСНЯР РАСІІ

Уважце сабе Сяргея Ясеніна 90-гадовам немачыма. Ён такі ж малады, як маладая і свежая яго паэзія, проза.

Ясенін — пісьменнік разнажанравы. Ён стварыў не толькі дзівосныя лірычныя вершы, паэмы, але і апаэзію «Ля Белай вады», «Бабіль і Дружок», аповесць «Яр», без якой у творчай спадчыне паэта мы не знайшлі б ліра-эпічнай паэмы «Ганна Снегіна» пра лёсы рускай вёскі ў перадрэвалюцыйныя гады. Хутчэй за ўсё гэта было б яшчэ адно лірычнае апаэзію аб каханні Нарыс Сяргея Ясеніна «Жалезны Міргарад» — гэта не проста пудыяны нататкі пра паездкі паэта ў Германію, Бельгію, Францыю, ЗША, Італію. Гэта перш за ўсё востра крытычны погляд на заходні свет, пасля знаёмства з якім Ясенін пісаў, што ён яшчэ больш за кахаўся ў камуністычнае будаўніцтва.

Свет ясенінскай паэзіі ўвабраў у сябе самыя патэмныя глыбіні чалавечага сэрца. Але галоўным пачуццём стала любоў паэта да Радзімы, да Расіі. «Расія... Якое добрае слова... і «раса», і «сіла», і «сіня» штосяці...» — пісаў Ясенін. Любоў да роднай зямлі — гэта святло, якое знутры асвятляе амаль кожны асобны верш і ўсю яго паэзію цалкам. Гэта філасофія жыцця і краінавуольны камень яго светаарумення. Такія бясхмарныя і глыбока запалюючыя ў душу і памяць радкі маглі нарадзіцца толькі ад непасрэднага і глыбокага шчырага пачуцця.

«Если крикнет рать святая:
«Кинь ты, Русь, живи в раю!»
Я скажу: «Не надо рать,
Давайте родину оставим».
Песнярем родная краю,
русской природы приютю
в рускую литературу Сяргея Ясеніна, Пал, дугі, азёры, дрэвы, заврухі, усходы — ва ўсім паэт адрывае жываю душу.
«Край любимый Сердцу снится
Сквозь солнце в водах лонных.
Я хотел бы затеряться
В зеленых токах стозвоновых».

Пейзажная лірыка Сяргея Ясеніна не толькі вельмі выразная і жыватворная, але і глыбока філасафійная.

Пасля ўсяго, што створана ў рускай і сусветнай паэзіі пра каханне, здавалася б, цяжка сказаць сваё слова, а Сяргей Ясенін стварыў шэдэўры італьянскай лірыкі, дзе ёсць усё: жывое чалавечае слова, што рвецца з сэрца, і трапяткая юнацкая захапнасць, і гарачае каханне сталага чалавек, і прадчуванне кахання, яго чытанне і горч расчараваннаў у лобімым чалавеку, і шчырае ўдзячнасць за перажытую радасць кахання. Не выпадкова многія вершы паэта пакладзены на музыку і гучаць шчырымі нотамі глыбокага пачуцця.

С. А. Талстая-Ясеніна ўспамінае, што паэт з глыбокай цікаўнасцю і хваляваннем адносіўся да Уладзіміра Глыба Леніна. У яго водгух пра Леніна «было не толькі захапленне, але і вялікая пяшчота». Узрушаны смерцю Леніна, ён некалькі гады правёў у Калоннай зале ля трупы правадзіра І. Бразумела, у лірыцы паэта загучала тема вялікага Леніна.

Усходняя мудрасць гаворыць: «Трыццаць гадоў чалавек павінен вучыцца, трыццаць — падаржнічаць, трыццаць — пісаць, раскажучы людзям усё, што ён пачаў, даведаўся, зразумеў». Сёння Сяргею Аляксеевічу Ясеніну было б 90 гадоў. А ў трыццаць ён ужо закончыў свой жыццёвы шлях. Але тое, што ён зрабіў за такі кароткі час, наблізо значэнне вялікага і вечнага.

У сьле Канстанціна на Разаншчыне сабраліся тыя, каму паэт завячыў новае жыццё, новае юнацтва, пудоўнае будучае. У гэтым — гістарычны аўтымзім ясенінскай паэзіі.

Лірычная паэзія XX стагоддзя ўвабрала ў сябе імёны А. Влока, М. Багдановіча, Я. Купалы, А. Ажытавай, але без творчага ўкладу ў не скаржыно багатайшай спадчыны Сяргея Ясеніна ўважце сабе наш паэтычны свет немачыма.

А. НИРОНСКАЯ,
дацэнт кафедры рускай літаратуры.

Па слядах пошуку

«Х АТЫ стаялі на востраве...» Добра знаёмы ўсім пачатковыя радкі з рамана нашага земляка І. Мележа. У самай глушы Палесся, у лясах і балотах, адгароджаныя ад знешняга свету, жылі кураньці жыццём самабытным.

Насуперак здароваму сэнсу, з даўніх часоў сяліліся на берагах Прыпяці людзі, апрацоўвалі зямлю, вавалі з балотам. Спачаткі і з вяснянымі разлівамі, калі берагі рэк былі абазначаны толькі паласой лясыку і густымі зараснікамі аэру. Для людзей, далёкіх ад гэтага краю, тэўная мясцовасць уяўляецца аднастайнай і панылай. Між тым, у жыцці палешуноў шмат цікавага для даследчыкаў, для сузаснаў, для тых, хто будзе жыць пасля нас.

Адно з гэтага цікавага — мова палешукоў. Яна вельмі выразная, яе пазнаеш з многіх іншых дыялектаў. Палешуцкі, напрыклад, маюць некалькі дзясяткаў слоў для назвы розных відаў і тыпаў балот. Вось адна з іх — дрыгва. Слова гэтае лягло ў аснову назвы летапіснага ўсходнеславянскага племені дрыгаві-

«ЛЮДЗІ НА БАЛОЦЕ»

чаў, якія жылі ў басейне Прыпяці ў канцы I — пачатку II тысячагоддзяў нашай эры. Дрыгавічы не замыкаліся ў межах Палескай нізіны, і яны аднымі балотамі была вядома гэтай зямлі. Ажыўленыя гандлёвыя шляхі звязвалі гэты народ з суседзімі. Шляхамі зносіў служылі рэкі. Не выпадкова, на Палесці ёсць і рачныя імёны — Гасціца, Гасцінка, Гасціна, Гасцінаўна. Па ўсёй верагоднасці гасцінец — гэта спачатку водны шлях, а ўжо потым — сухапутная дарога.

У паўднёвых межах Палесся пачынаюцца сучасныя сясювыя лясы, якія ідуць далей на поўнач і ўсход. Палескія бары растуць на ўзвышаных пячаных месцах, а навокал — нізіны, багаты і балоты. І менавіта ў гэтых месцах жылі дрыгавічы і Пётрышкаўскага раёна на старажытных землях дрыгавічскага бор азначае «узвышанасць», якая парасла лесам, узгорак. Такое ж значэнне гэтае слова мае і ў гаворках

рускай Поўначы. І прышло яно, як можа меркаваць, туды з беларускага Палесся. Сталіца дрыгавічскай зямлі быў Тураў. Жыццё старажытных тураўцаў зараз добра вядома дзякуючы раскопкам беларускіх археолагаў. Сама назва Тураў унікальная. Лічылі, што Тураў — літаральна «горад, які належыць князю Туру». Але сам горад існаваў задоўга да гэтага летапіснага князя. Таму назву можна растлумачыць інакш. У яго аснове ляжыць старажытнае слова тура — «пасяленне, жыллё». Яно было распаўсюджана некалі па ўсёй Усходняй Еўропе і вядома нават у некаторых еўрапейскіх мовах. Уршчэ ў самабытных палескіх гаворках слова «тур» існавала яшчэ параўнальна нядаўна і ў значэнні — «цэнтральная частка населенага пункта».

Зямля дрыгавічаў славілася і іншымі гарадамі: Бярэсце, Пінск, Чартаўскі, Случ, Клец, Дубровіца, Мазыр. Мазыр часта называюць ста-

ліцай Усходняга Палесся. Горад знаходзіцца на Мазырскім узвышшы — самым высокім на Палесці. І цікава, што амаль усе мазырскія вуліцы, акрамя самых верхніх, ляжаць у шырокіх ярах. Рэльеф мясцовасці падказвае і тлумачыць назву горада: ад дыялектнага слова «мажары» — перасечаная мясцовасць, пакрытая узвышшамі.

Шматлікія падарожнікі мінулага, малючцы партрэт палешука, адзначалі яго выключныя панорлівацы і забавнасць. Але зараз мы добра ведаем, што гэта не самыя характэрныя асаблівасці нашчадкаў дрыгавічаў. Мы добра памятаем, як геролі твораў Івана Мележа смела кінулі выклік напору велізарнага балота.

У. БАГАМОЛЬНИКАУ,
асістэнт кафедры ўсходняй гісторыі,
А. РОГАЛЕВ,
асістэнт кафедры рускай і славянскай мовазнаўства.

НА РЫБАЛЦЫ

Ліпеньская раніца. Нагойліва звяніць будзільнік, нагадваючы аб запалаванай рыбалцы. Хутка снедаю і адначасова паглядаю ў акно, аглядаючы надвор'е. Ціха. Ледзь-ледзь займаецца свiта. Нак. Да вадама былых кар'ераў у мікрараёне Паўночны г. Гомеля — пятнаццаць мінут хады. Улоў выдомы загалі: дзесятак-паўтара карасёў (калі адлучаць дробязь), але затое бесперапынны клёў. У гэтым перавага гомельскіх азёраў, калі разглядаць рыбалку як актыўны адпачынак. Акрамя таго, тут можна загарача, любавачца наваколлем.

Здавалася, акрамя мяне, спіць увесь горад. Але калі вадама ўжо сядзяць настрэжны рыбаловы. Маё любімае месца свабоднае. Хутка рыхтую вуды і назіраю за паплаўкамі, Цішыня. Дрэвы не зварахнуцца. Вось-вось узыйдзе сонца.

Клёў пачынаецца адразу. Першых карасёў апускаю ў садок з металічнай сеткі. Раптам заўважваю, як калія паплаўка ўсплывае нешта падобнае на намеру ад футбольнага мяча. Прыгледзеўшыся, распізнаю галаву і панцэр чарапахі. Праз мінуту яна плаўна пагружаецца ў вяду і знікае. Для мяне гэта адкрыццё. Я не ведаў, што ў гэтых былых кар'ерах цагельнага заводу вядзюцца чарапахі. Есць тут і ракі. Зрэдку яны трапляюцца на вуду, калі ловіш на цеста. Неналькі гадоў назад я

злавіў у адзін вечар чатырох ракаў і двух упусціў. Да гэтага часу не зразумеў, што іх прываблівала.

Узыйшо сонца і знікла такая неабходная нам, гараджанам, цішыня. Гэта з'явіліся малады рыбаловы з транзістарам.

Сем гады раніцы. Рыба ўжо бярэцца не так інтэнсіўна, і я разглядаю наваколлем. Побач у возера ўразаецца клін рагозы, калія самага берага — зараснік аладзі. Прыбаўляецца гукаў. Перагаворваюцца гаспадыні бліжэйшых дамоў, абменьваюцца ўражаннямі суседзі-рыбаловы. Гучаць ужо тры радыёпрыёмнікі.

Я і не заўважваю, як з'явілася яна, мая сціпная жаба. Даволі буйны экзэмпляр памерам да дзесяці сантыметраў. Сядзіць на аладзі і глядзіць на садок, у якім плешчуцца карасі. Лезе да садка, заглядвае то з аднаго, то з другога боку. Я асцярожна прагнаў яе. Не хопала яшчэ жабу вымаць з садка! Але яна зноў селла на зараслях, потым скокнула на бераг і застыла нерухама пад вудай.

Гадзіны тры я рыбалову, а суседка-жаба знаходзілася тут жа. Бярэш вуду, закідаеш, здымаеш з кручка караса, а яна — ні з месца. Праўда, я рабіў гэта ўсё асцярожна, не шукаючы яе. Раптам яна гучна завкакала, і я ўбачыў раздуты рэзанатары, нагадваючы мыльняны пухіры. Потым яна з чыяка-

чым гукам злавiла муху і зноў застыла нерухама. Яна, нібы ручная, зусім не рзагавала на мае рухі і вуды! Я набраў у далонь вады і выліў ёй на спіну. Жаба адскокнула і зноў, як зачараваная, ўтаропілася ў садок. Здымаю з кручка дробнага карасіка і кідаю ў вяду. Жаба, рэзка павярнуўшыся, адрэагавала не ўсплёск. Потым адплыла метры на два ад мяне і калія гадзіны прасядзела нерухама на самым беразе.

Карасі пачалі брацца вельмі часта, і я пачаў забываць пра зачараваную жабу (так я ў думках назваў яе), як яна зноў ўладнавалася на аладзі перад садком. З'явіліся дзеці. Спаткаў яны спакойна разглядалі жабу, потым узмахам вуды ўспудзілі яе. Жаба нырнула ў вяду і больш не паказвалася.

Незвычайныя паводзіны жабы не давалі мне спакою і дома. Перагортваю энцыклапедыю, энцыклапедычны слоўнік, літаратуру па біялогіі і прышоў да наступнага вываду. Апатычная жаба на самой справе палывала. Гэта быў, мяркуючы па рэзанатары, самец (у самак іх няма). Рэакцыя на рыбу, якая знаходзілася ў садку, і плёск карасіка пераконвае, што жаба не абмяжоўваецца мухамі і камаарамі, а аддае перавагу такому корму, які малыкі. Так «зачараваная» жаба страціла сваю таямнічасць і пераўтварылася ў звычайнага дробнага драпежніка. Добра было б сустрэцца з ёй яшчэ раз і пачаставаць маленькім карасікам.

М. ЖУРАВЕЛЬ,
дацэнт кафедры інжынернай геалогіі і гідргеалогіі.

СПОРТ РЫЦАР ПЯЦІ ЯКАСЦЕЙ

Сучаснае пяцборства — самы пярэжкі від спорту. Так сцвярджаюць усе знаўцы. Пяцборца павінен выдатна фехтаваць, страляць, плаваць, бегаць і быць майстрам коннага спорту. Несумненна, што цяжка асвоіць па сутнасці справы, пяць розных відаў спорту і быць аднолькава моцным у кожным з іх. Вось чаму няпроста агітаваць навічкую для заняткаў пяцборствам.

Так было і ў трэнера Віталія Грудцына. Шацкім класікам Андрэй Смірноў ён прыкмеціў на ўроку фізкультуры ў СШ № 26. Яму спадабаўся гэты рухавы, уважлівы і дысцыплінаваны хлапчук. На пераменце пагутарыў з ім, расказаў аб сучасным пяцборстве, якое дае юнакам рознабаковую фізічную і ваенна-такічную падрыхтоўку, што так патрэбна абаронцам Радзімы. І Андрэй згадзіўся.

Пяць гадоў ішоў юнак да вяршніц майстэрства. У яго станаўленні і ўздыме на больш высокую спартыўную ступенькі прымалі ўдзел многія трэнеры.

«Мінск, гасцініца «Беларусь». Тут размясціліся ўдзельнікі I Усесаюзных юнацкіх гульняў. Сорак пяці мацнейшых «рыцараў пяці якасцей», як іх называюць у спартыўным свеце, з'ехалі ў сталіцу Беларусі. Ім прадставіла памерцаца сіламі і майстэрствам.

— Вось вапшы галоўны сапернік, — сказаў сваім падначаленым В. А. Грудцын і ўказаў у бок маскіўцоў Гіра Цярохіна і Міхаіла Караблёва. — Ды і Аляксандр Белы з Алма-Аты таксама вяртаюцца на медаль. Так што да вядзюцца добра падумаць, як правільна размеркаваць свае

сілы ў разліку на шматдзённую барацьбу. Тут патрэбны тактыка, мужнасць да канца.

Спартыўніцы пачаліся ў рэспубліканскім дынамаўскім манежы выступленнямі па фехтаванню. Зала запоўнілася ўдзельнікамі ў белых касцюках, масках. Чуліся воклічы пераможцаў пасля удалага ўжолю. З ранку да пазняга вечара круцілася фехтавальная карусель на васьмі дарожках. Пачатак быў надраны. Андрэй Смірноў набраў 970 ачкоў і заняў чацвёртае месца.

На другі дзень спартыўны перамаціліся ў плавальны басейн. У Смірнава было сёмае месца. Па суме двух відаў ён перамаціўся на трэцяе месца.

У наступныя дні былі стральбы і конны спорт. А заваршаліся спартыўны забегам на 3 тысячы метраў.

— Белгі з так званым гандзікапам, — успамінае Андрэй Смірноў. — А гэта азначае, што са старту ўжодзілі ў парадку занятых месц пасля чатырох відаў.

Андрэй Смірноў пайшоў са старту шостым, а фінішаваў першым. Нямаю мужнасці і сілы волі трэба было мець спартмену, каб абыйсці пяць моцных сапернікаў. Тут галоўным была воля да перамогі. Гатаму і вучылі яго трэнеры. Другім на фінішы быў сябар Аляксандр Варысенка. А іх поспех прывёў да таго, што каманда рэспублікі заняла першае месца.

Зраз А. Смірноў — студэнт факультэта фізвыхавання ГДУ. Наперадзе ў яго новыя адкажныя старты. І хоццаць верыць, што ён не раз яшчэ парадзе нас высокімі вынікамі.

Ул. ПІГНУО.

3 вамі гутарыць урач

ФАКТАРЫ РЫЗЫКІ

Галоўным захворваннем сардэчна-сасудзістай сістэмы з'яўляецца ішэмічная хвароба сэрца, якая выражаецца ў недастатковай забеспячэнні сардэчнай м'яшцы крывёй. Гэта прыводзіць да змяншэння прасвету артэрыяльных сасудаў і выніку спазму або атэрасклератычнага працэсу. У гэтым механізм захворвання складаюцца і не да канца раскрыты, але праведзеныя даследаванні дазваляюць растлумачыць шэраг умоў, якія несумненна садзейнічаюць развіццю ІХС. Гэтыя ўмовы названы фактарамі рызыкі.

Каб пільна сэрца займала сваё месца ў жыцці коннага, пачынаючы са школьнага ўзросту і да глыбокай старасці, неабходна ведаць наступныя асноўныя фактары рызыкі ішэмічнай хваробы сэрца.

Маларухомы спосаб жыцця (гіпадывія). Пры адсутнасці рэгулярнай фізічнай нагрузкі або рэзкім зніжэнні яе адбываюцца парушэнні ў гармоніі рэгуляцый прасвету сасудаў, працэсе згусання крыві, абмене рэчываў. Усё гэта ў далейшым прыводзіць да атэрасклератычнага паражэння сасудаў. Даследаванні паказваюць, што для захавання нармальнага для дадзенага ўзросту рэзерву сардэчна-сасудзістай сістэмы практычна здароваму чалавеку сярэдніх гадоў неабходна выконваць штодзённую фізічную работу.

Вялікую шкоду здароўю наносіць курэнне. Яно садзейнічае развіццю атэрасклерозу, а яго распаўсюджванне вядзе да павелічэння выпадкаў захворванняў ІХС у 2,5—3 разы.

Ужыванне высокакаларыйнай ежы — таксама адзін з фактараў рызыкі. У нашай краіне 20—30% дарослага насельніцтва маюць лішнюю масу цела і, па даных НДІ харчавання АМН СССР, распаўсюджанасць атлусцення мае тэндэнцыю да павелічэння. Асабліва насцярожвае «амаладжэнне» атлусцення. Галоўнай прычынай гэтага з'яўляюцца няправільныя адзінкі такога става, памылковае ўяўленне аб тым, што паўнага — прыкмета здароўя і сілы. Залішняя маса цела спрыяе развіццю сценакардыі і раптоўнай смерці ад парушэнняў сардэчнага рытму.

Злоўжыванне алкаголем яшчэ адна прычына бяды. Есць людзі, якія памылкова лічаць, што алкагольныя напіткі валодаюць лекавымі ўласцівасцямі. Гэта адбываецца таму, што яны чулі аб здольнасці алкаголю расшыраць сасуды. Сапраўды, у пачатковай стадыі атручвання алкаголем (а кожнае ап'яненне — гэта атручванне) адбываецца расшырэнне некаторых, у асноўным, паверхневых сасудаў цела. Але затым гэта расшырэнне змяняецца ІХ спазмам. Акрамя таго, алкаголь нярэдка выклікае павышэнне згусальнасці крыві. Нягледзячы ўявіць, што чакае чалавека, калі ў яго павышана згусальнасць крыві спалучаецца са спазмам сасудаў — адбываецца закупорванне артэрыі, якая прыводзіць да інфаркту.

Нярвовы стрэс таксама садзейнічае развіццю як гіпертанічнай хваробы, так і ІХС. Гэта стан напружанасці арганізма, які ўнікае пры ўздзеянні на чалавека надзвычайнага стрэсу.

Л. ГАНЧАРОВА,
урач-тэрапеўт паліклінікі № 6, член Таварыства Чырвонага Крыжа.

звычайных раздражняльнікаў (эмоцыі, гук, холад, цяпло і г. д.).

Артэрыяльная гіпертанія адносіцца да ўнутраных фактараў рызыкі. Павышэнне артэрыяльнага ціску прыводзіць да празмернага напружання сасудзістай сценкі, з'яўлення ў ёй мікранадрыўваў, а ў канчатковым выніку, і да ішэмічнай хваробы сэрца.

Павышэнне ўтрымання халестэрыну ў крыві з'яўляецца адносна новым змеж, шырокім працаў у арганізме. Каб гэтыя змены не сталі прычынай ІХС, неабходна абмяжоўваць ужыванне жывёльных тлушчаў, рафінаваных вугляводаў, высокакаларыйнай ежы.

Псіхалагічныя ўласцівасці асобы (пачуццё ўнутранай напружанасці, незадаволенасці, падааронасці, прамернага славалоўства і г. д.) адгэтыраваць немагавяную ролю ў захворванні ІХС. Каб ухіліць гэты фактар рызыкі, трэба займацца аўтагенай трывіроўнай (самавыхаваннем).

Ні выяўленне фактараў рызыкі, ні іх прадухіленне не патрабуюць матэрыяльных затрат. Неабходны толькі вольныя намаганні чалавека, адмаўленне яго ад некаторых памылковых ўяўленняў аб паказчыках здароўя. Барацьба з фактарамі рызыкі трэба праводзіць не толькі ўрачам пры прафлагадзе, дыспансерызаванні і г. д., яна павіна стаць унутранай неабходнасцю кожнага грамадзяніна.

Л. ГАНЧАРОВА,
урач-тэрапеўт паліклінікі № 6, член Таварыства Чырвонага Крыжа.

ЁСЦЬ НАРМАТЫЎ МАЙСТРА!

Пасляхова працуюць многія секцыі ДЮСШ пры нашым універсітэце. Адна з іх — па вольнай барацьбе. Раісам са сваімі равеснікамі ён займаўся і былы вучань СШ № 16 Сяргей Пірагоў. Юнак настойліва авалодваў пад кіраваннем трэнера А. У. Хатыльнёва ўсім тонкасцямі схватак на барпоўскім дынаме, набіраўся сіл. Адна за другой пачалі прыходзіць да яго перамогі. А калі закончыў дзесяцігодку, вырашыў набыць спецыяльнасць па факультэце фізвыхавання

ГДУ. Сёлета стаў яго першакурснікам.

Нядаўна Сяргей прымаў удзел у маладзёжным першынстве рэспублікі па вольнай барацьбе, якое праходзіла ў Бабруйску. У сваёй вагавай катэгорыі ён стаў пераможцам і разам з вышэйшай узнагародай заваяваў права на атрыманне ганаровага звання «Мастар спорту СССР». З гэтым высокім дасягненнем юнага асілка цэла павіншаваў спартклуб і таварышы па вучобе. (Наш нар.)

У НАПРУЖАНАЙ БАРАЦЬБЕ

Нядаўна ў г. Бабруйску ўжо ў другі раз праводзіўся прабег на дыстанцыі 17 км сярод мужчын і 9 км сярод жанчын на прызы вытворчага аб'яднання «Беларусьгуматэхніка». У ім прынялі ўдзел 36 чалавек з пяці гарадоў рэспублікі, Гомель прадстаўлялі тры спартсмены. Клас бегуноў быў даволі высокі. Дастаткова сказаць, што стартвалі тры майстры спорту, 6 кандыдатаў і майстры, столькі ж спартсменаў і вучэльні да заводскага прафільнага, стала арэнай напружанай барацьбы. Абсалютным пераможцам на дыстанцыі стаў кандыдат у майстры спорту з Гомеля В. Каляніч (52 мін. 05 сек.). Два другія прадстаўнікі горада над Сокам, якія з'яўляюцца членамі Клуба аматараў бегу ГДУ, занялі адпаведна чацвёртае (1 гадзіна 02 мін. 55 сек.) і студэнт завочнага факультэта спецыяльнасці фізічнае выхаванне І. Буйвіла (1 гадзіна 03 мін. 30 сек.).

(Наш нар.)

Рэдактар Ул. ВАЛОГА.